

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Місцеве врядування і сталий розвиток громад»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ	
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Код і найменування спеціальності	С2 Політологія
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Політологія»
Курс, семестр	1 курс, 2 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4, загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій – 16 год., семінарських занять – 24 год. Форма семестрового контролю – залік.
Мова(и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Факультет обліку та фінансів, кафедра політології, історії і філософії
Контактні дані розробника(ів)	<i>Викладач:</i> Макарець Світлана, кандидат історичних наук, доцент <i>Контакти:</i> каб. 458 (навчальний корпус № 4) <i>e-mail:</i> svitlana.makarets@pdau.edu.ua <i>Сторінка викладача:</i> https://www.pdau.edu.ua/people/makarec-svitlana-volodymyrivna
МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ	
Статус навчальної дисципліни	Вибіркова фахова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: «Актуальні проблеми сучасної політики», «Європейська та євроатлантична інтеграція України».
Компетентності	<i>Загальні:</i> ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК05. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 09. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. <i>Спеціальні (фахові, предметні):</i> СК03. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів. СК04. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування. СК06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.
Програмні результати навчання	ПР04. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і

	порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень. ПРО6. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
ОК сприяє набуттю комплексу соціальних навичок (soft skills), важливих для сучасного фахівця: критичне мислення і аналіз, толерантність, уміння формувати власну думку, комунікативні і презентаційні навички.	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Сформувати у здобувачів вищої освіти уявлення про особливості роботи копірайтера і спічрайтера, про процес копірайтингу в політичних комунікаціях; розвинути первинні навички створення креативних концепцій і практичні навички написання різних видів текстової продукції для політичного промовця.	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Тема 1. Місцевий розвиток у контексті сталості: глобальні та національні підходи. Тема 2. Управління розвитком громад: інновації, цифровізація, партнерства. Тема 3. Сталий розвиток громад: сутність і стратегічні орієнтири. Тема 4. Стратегічне планування розвитку територіальних громад. Тема 5. Місцева демократія та парсипативні практики. Тема 6. Місцеві фінанси та бюджетування для сталого розвитку. Тема 7. Екологічна політика і «зелені» практики у розвитку громад. Тема 8. Європейський досвід сталого розвитку громад та можливості для України.	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ	
Словесні методи (лекція, пояснення), наочні методи (ілюстрування), практичні методи (практичні завдання), методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу, метод використання життєвого досвіду), методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності (роз'яснення мети навчальної дисципліни, висування вимог до вивчення дисципліни, заохочення і покарання, оперативний контроль, вказування на недоліки, зауваження), інтерактивні методи (проектування професійних ситуацій, кейс-метод, рольові ігри, дискусії), мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій), методи усного контролю (опитування), методи письмового контролю (тести, практичні завдання, презентація), методи самоконтролю (самоаналіз, самооцінювання).	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Наведені в Додатку до силабусу.
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
- щодо термінів виконання та перескладання	Усі завдання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані у встановлений термін; роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-1 бал). Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання. Здобувач вищої освіти, який був не допущений до семестрового контролю з навчальної дисципліни, має підсумкову академічну заборгованість. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу деканату. Повторне проходження контрольного заходу із навчальної дисципліни для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною.

- щодо академічної доброчесності	Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: дотримання принципів, цінностей і правил академічної доброчесності в освітній та науковій діяльності; ставлення з повагою до усіх учасників освітньо-наукового процесу; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; самостійне виконання навчального завдання, крім випадків, коли його виконання передбачає участь декількох осіб або правилами виконання відповідних завдань дозволено отримання допомоги від інших осіб, використання допоміжних матеріалів та засобів, мережі Інтернет тощо (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.
- щодо відвідування занять	Відвідування лекційних і семінарських занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим; відмітка про відвідування занять здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.
- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	На здобувачів вищої освіти поширюється право на визнання результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах (Prometheus, Coursera, ВУМ online, EdEra тощо). Особливості неформального / інформального навчання та процедури перезарахування їх як освітнього компонента або його частини регламентовані «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету».
- щодо оскарження результатів оцінювання	Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувач вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Порядок оскарження результатів оцінювання здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті».

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Клименко М. О., Клименко О. М., Клименко Л. В. Сталий розвиток місцевих громад: підручник. Київ : Кондор, 2018. 296 с.
2. Сталий розвиток міст і регіонів ЄС: кращі практики для України : навч. посіб. / Мартиненко В. В., Скорик М. О., Корж М. А., Соколова О. М., Коляда Т. А., Джадалла О. І. ; за заг. ред. В. В. Мартиненко. Ірпінь : Державний податковий університет, 2025. 352 с.
3. Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти : підручник / Якименко І. Л. та ін. Київ : НУХТ, 2022. 337 с.
4. Стратегії сталого розвитку : навч. посіб. / Добровольський В. В. та ін. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 160 с.
5. Трещов М. М., Мунько А. Ю. Сучасні інструменти розвитку громад: навч. посіб. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 328 с.

Допоміжні

1. Корінець Р. Сільський розвиток : посібник для фахівців з аграрного та сільського розвитку територіальних громад. Київ, 2023. 157 с.
2. Планування розвитку територіальних громад : навч. посіб. для посадових осіб місцевого самоврядування / Васильченко Г., Парасюк І., Єременко Н. Київ : ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 256 с.
3. Сталий розвиток у громадах. Система управління сталим розвитком. Вимоги та настанови щодо використання : національний стандарт ДСТУ ISO 37101:2019. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2020.
4. Сталий розвиток місцевих громад в умовах децентралізації : монографія / Ортіна Г. В., Сокіл О. Г., Прус Ю. О., Застрожнікова І. В., Єфіменко Л. М. Мелітополь : ФОП Однорог Т. В., 2019. 171 с.
5. Стратегія сталого розвитку : курс лекцій / укладачі : О. М. Серікова, В. Ю. Колосков, О. М. Кондратенко. Харків : НУЦЗУ, 2021. 83 с.
6. Стратегія сталого розвитку : підручник / Боголюбов В. М., Клименко М. О., Мельник Л. Г., Ракоїд О. О. ; за ред. Боголюбова В. М. Київ : ВЦ НУБІПУ, 2018. 446 с.
7. Управління сталим розвитком : підручник для магістрів з управління та адміністрування / за заг. ред. В. П. Беха, М. В. Туленкова. Київ : Каравела, 2018. 538 с.

Інформаційні ресурси

1. Асоціація учасницького розвитку громад. Офіційний сайт. URL: <https://acpd.com.ua/>
2. Всеукраїнська асоціація об'єднаних територіальних громад. Офіційний сайт. URL: <https://hromady.org/>
3. Інститут громадянського суспільства. Офіційний сайт. URL: <https://www.csi.org.ua/>
4. Міністерство розвитку громад і територій. Офіційний сайт. URL: <https://mindev.gov.ua/>
5. Портал «Децентралізація». URL: <https://decentralization.ua/>
6. Ресурсний центр зі сталого місцевого розвитку. Офіційний сайт. URL: <https://rozvytok.in.ua/>
7. Gromada.org.ua. Веб-сайти діючих громад України. URL: <https://gromada.org.ua/>

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри політології, історії і філософії. Протокол від 01 вересня 2025 року № 2.

Додаток до силабусу
**СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Опитування	Розв'язування тестів	Виконання практичних завдань	Виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Місцевий розвиток у контексті сталості: глобальні та національні підходи.	4	20	2	2	8
Тема 2. Управління розвитком громад: інновації, цифровізація, партнерства.	4+4		2	2	12
Тема 3. Сталий розвиток громад: сутність і стратегічні орієнтири.	4+4		2	2	12
Тема 4. Стратегічне планування розвитку територіальних громад.	4+4		2	2	12
Тема 5. Місцева демократія та парсипативні практики.	4+4		2	2	12
Тема 6. Місцеві фінанси та бюджетування для сталого розвитку.	4		2	2	8
Тема 7. Екологічна політика і «зелені» практики у розвитку громад.	4		2	2	8
Тема 8. Європейський досвід сталого розвитку громад та можливості для України.	4		2	2	28
Разом	48	20	16	16	100

Шкала та критерії оцінювання опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
4	Здобувач вищої освіти демонструє глибоке розуміння принципів місцевого врядування та сталого розвитку громад; вільно аналізує політичні процеси на місцевому рівні; аргументовано обґрунтовує рішення, ураховуючи політичні, економічні й соціальні фактори; вміє прогнозувати наслідки управлінських рішень і оцінювати ризики; критично осмислює принципи здійснення влади та публічної політики; наводить приклади з практики України та зарубіжних країн. Загалом продемонстрований високий рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
3	Здобувач вищої освіти має достатні знання про механізми місцевого врядування та сталого розвитку громад, розуміє взаємозв'язок політичних процесів і рішень, може оцінити вплив окремих факторів на сталий розвиток громад; висловлює власну позицію, але не завжди достатньо аргументовано; прогнозування здійснюється загально, без деталізації ризиків; демонструє свідоме ставлення до принципів публічної політики, хоча аналіз може бути частково поверховим. Загалом продемонстрований достатній рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
2	Здобувач вищої освіти знає основні поняття і підходи до місцевого врядування та сталого розвитку громад, однак аналіз політичних процесів є обмеженим або описовим; не завжди розрізняє ключові фактори впливу; аргументація поверхова, прогнозування –

	частково хибне або неповне; критичне осмислення принципів влади проявляється епізодично; приклади – загальні, без глибокого зв'язку з реальними кейсами. Загалом продемонстрований задовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
1	Здобувач вищої освіти дає фрагментарні відповіді, що свідчить про поверхневе розуміння сутності місцевого врядування; здобувач не виявляє здатності аналізувати політичні процеси, визначати фактори впливу чи прогнозувати наслідки; відсутня критична позиція щодо принципів влади і політики; приклади неточні або відсутні. Загалом продемонстрований низький рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
0	Відповіді не відображають базових знань з питань місцевого врядування і сталого розвитку; здобувач не здатен пояснити політичні процеси, фактори впливу, суть прийняття рішень; відсутнє критичне мислення та аналітична складова; або ж відповідь відсутня, що не дає змоги оцінити формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
Кожна правильна відповідь – 0,5 балів	
17–20	Продemonстрований високий рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
13–16	Продemonстрований достатній рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
8–12	Продemonстрований задовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
4–7	Продemonстрований низький рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
0–3	Продemonстрований незадовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Шкала та критерії оцінювання виконання практичних завдань

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Практичне завдання виконано повністю, творчо й аналітично. Демонструється вміння застосовувати теоретичні знання для вирішення реальних проблем місцевого врядування; запропоновані рішення логічно обґрунтовані, містять оцінку альтернатив, ризиків і наслідків. Відчутне вміння прогнозувати розвиток ситуації, визначати чинники впливу. Виконано з урахуванням принципів сталого розвитку та з прикладами з українського й міжнародного досвіду. Оформлення охайне, структуроване, дотримано вимог. Виконані завдання свідчать про високий рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
1	Практичне завдання виконано частково або з окремими неточностями. Продemonстровано загальне розуміння суті місцевого врядування та сталого розвитку громад, однак аналіз поверховий, прогнозування та оцінка ризиків неповні. Висновки не завжди логічно обґрунтовані. Є спроба застосування теорії до практики, але без глибини або повноти. Виконані завдання свідчать про задовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
0	Практичне завдання виконано формально. Відповідь не відображає знань із теми, відсутні аналітичні елементи, логічна аргументація чи зв'язок із принципами місцевого врядування та сталого розвитку. Або ж завдання не виконане або виконане повністю неправильно, що не дає змоги оцінити формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Самостійна робота виконана повністю, системно й аналітично. Здобувач демонструє глибоке розуміння сутності місцевого врядування та сталого розвитку громад, уміє критично осмислювати принципи здійснення влади й публічної політики, виявляє здатність прогнозувати розвиток політичних процесів у громадах. Визначає ключові фактори впливу на ухвалення управлінських рішень, аналізує альтернативи, оцінює ризики та можливі наслідки. У роботі присутні власні аналітичні висновки, аргументовані пропозиції щодо вдосконалення місцевого врядування. Використано сучасні джерела, приклади з української та зарубіжної практики. Робота структурована, оформлена відповідно до вимог, демонструє високий рівень самостійності та критичного мислення. Виконані завдання свідчать про високий рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
1	Робота виконана у цілому правильно, але з окремими неточностями чи поверховістю аналізу. Здобувач демонструє розуміння основних понять і принципів місцевого врядування, проте не в повному обсязі застосовує їх для аналізу політичних процесів. Прогнозування та оцінка наслідків рішень є загальними, без урахування всіх факторів впливу. Критичне осмислення влади та публічної політики виявляється частково. Пропозиції або висновки присутні, але недостатньо аргументовані. Є окремі недоліки в логіці викладу чи оформленні. Виконані завдання свідчать про задовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
0	Робота виконана формально, без аналітичної складової. Здобувач не демонструє розуміння принципів місцевого врядування, політичних процесів і сталого розвитку громад. Відсутні прогностичні висновки, аналіз факторів, альтернатив, оцінка ризиків. Матеріал поверховий або запозичений без осмислення, не простежується критичне ставлення до принципів влади та публічної політики. Порушено вимоги до змісту, структури або оформлення. Або ж завдання самостійної роботи не виконані або виконані повністю неправильно, що не дає змоги оцінити формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.